

Hospodářská politika ve stárnoucí společnosti

Zdeněk Tomeš, MU Brno
tomes@econ.muni.cz

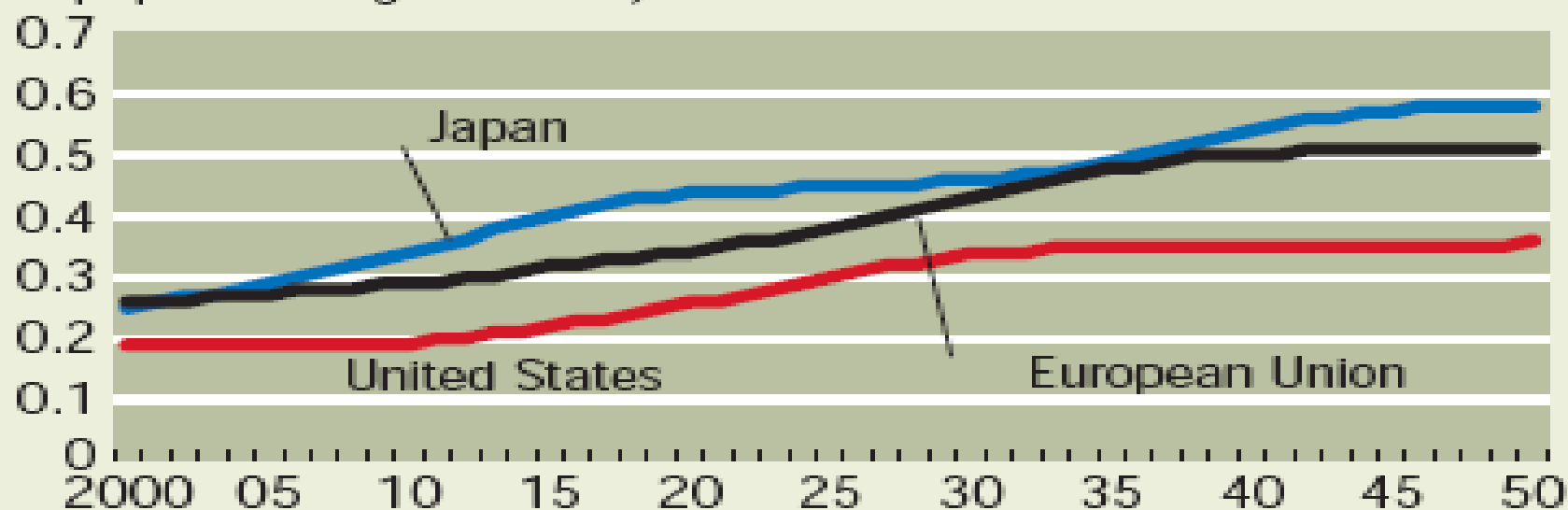
SHRNUTÍ:

- Článek polemizuje s představou, že populační stárnutí představuje hrozbu pro fungování státu blahobytu.*
- Stárnutí je přirozený a cyklický proces, který neohrožuje podstatu fungování sociálních systémů.*
- Příčinou finančních problémů je nepřizpůsobení nastavení sociálního státu odlišnému demografickému vývoji.*

HROZBA: Populace stárnou.....

Across major industrial countries, populations are aging.

(elderly dependency ratio; ratio of population aged 65 and over to population aged 15–64)

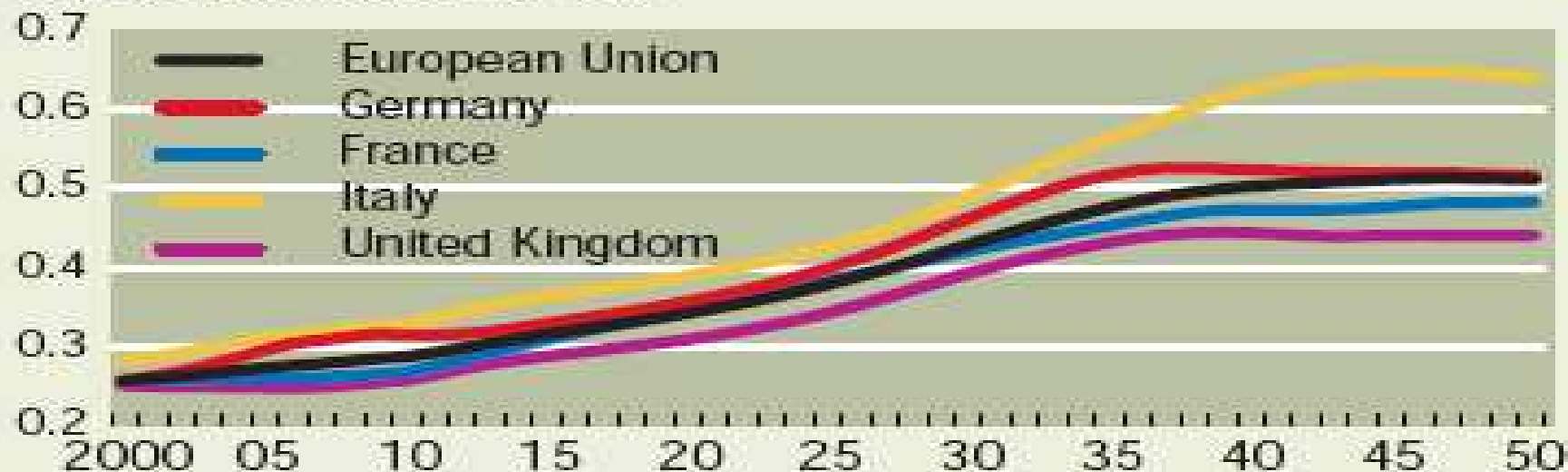

Sources: European Union Economic Policy Committee 2001; *UN Population Prospects Publication* (Revision 98); and IMF staff estimates.

...podíl starých osob poroste...

In the European Union, the share of the elderly in the population will double by 2050 . . .

(elderly dependency ratio; ratio of population aged 65 and over to population aged 15–64)

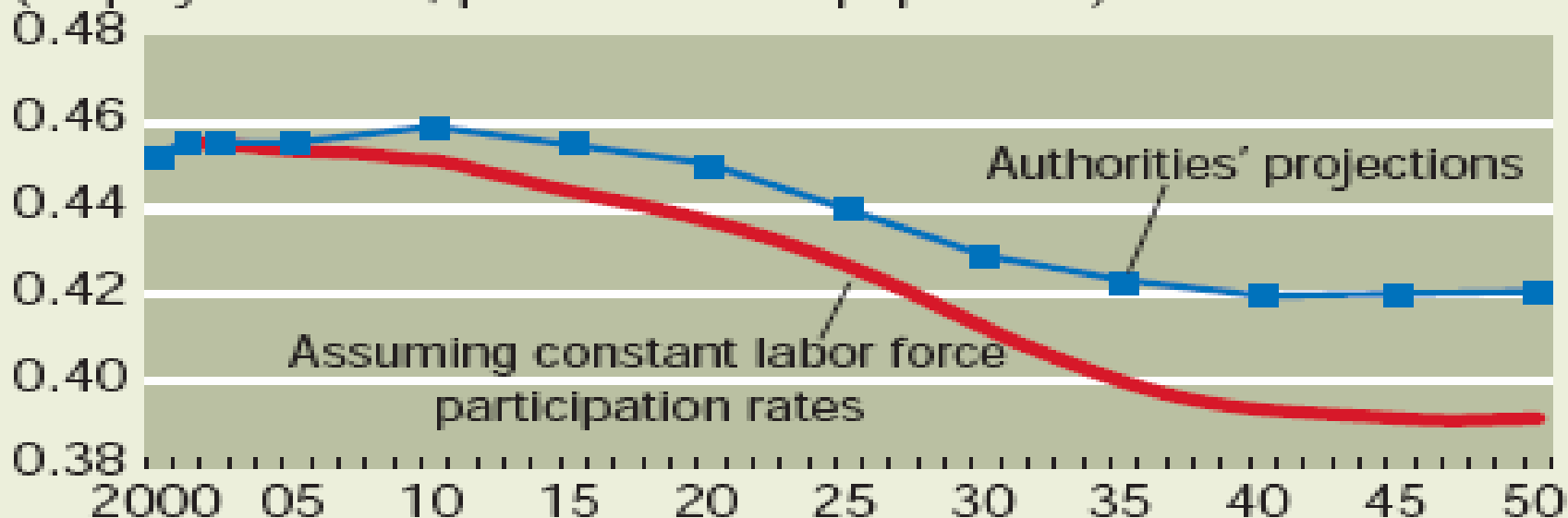

Sources: European Union Economic Policy Committee, 2001; and IMF staff estimates.

...pracujících bude méně a méně...

and the share of the employed in the population will decline sharply.

(employment rate; percent of total population)

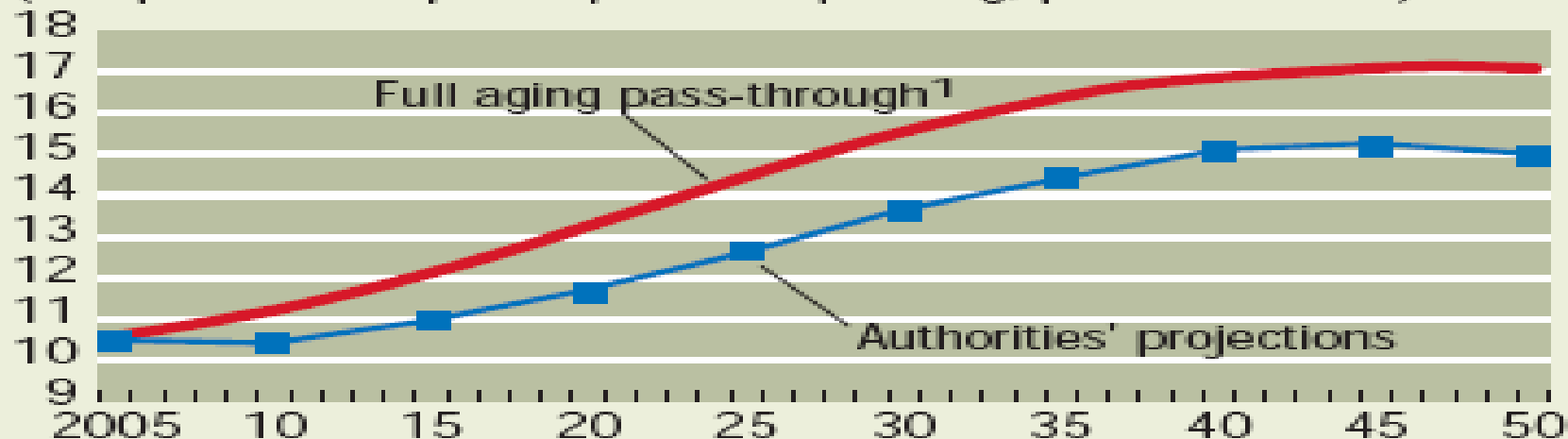

Sources: European Union Economic Policy Committee, 2001; and IMF staff estimates.

...náklady na penze porostou...

The growing number of elderly threatens to undermine the financial sustainability of the welfare state . . .

(European Union public pension spending; percent of GDP)

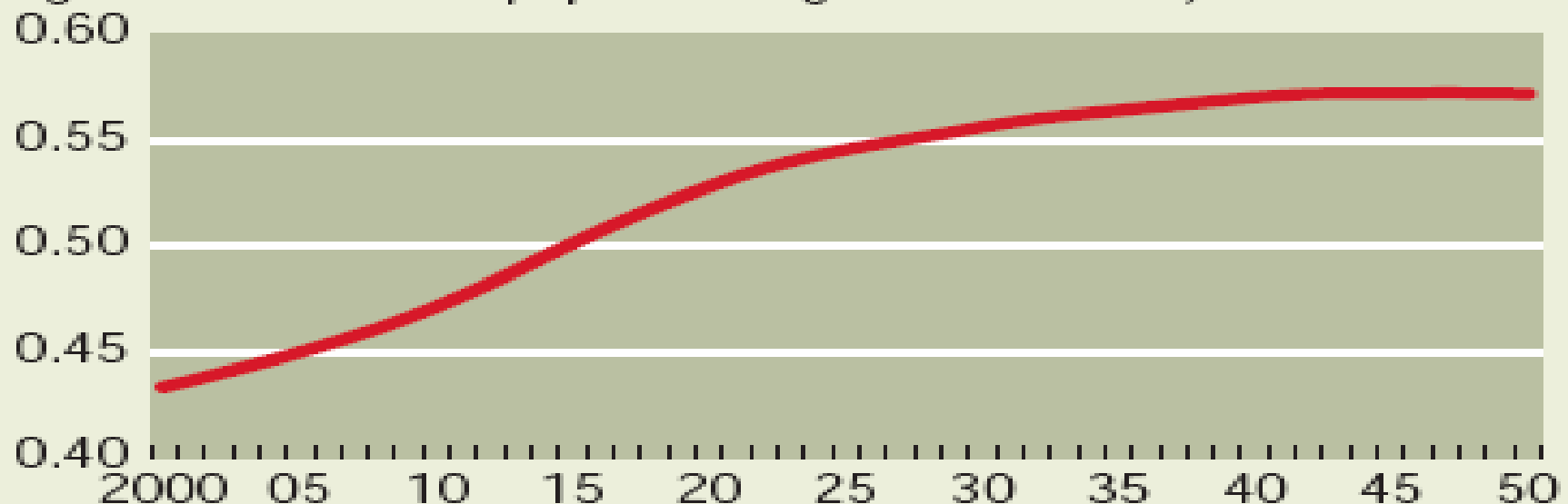
Sources: European Union Economic Policy Committee, 2001; and IMF staff estimates.

¹That is, all pension system parameters— such as generosity and eligibility— and the employment rate are left unchanged; only the change in the dependency ratio is reflected in public pension spending.

...a politická síla starších poroste.

while boosting the political power of its main beneficiaries.

(share of older voters in voting-age population; ratio of population aged 50 and over to population aged 18 and over)

Sources: European Union Economic Policy Committee, 2001; and IMF staff estimates.

Stárnutí je hrozba...

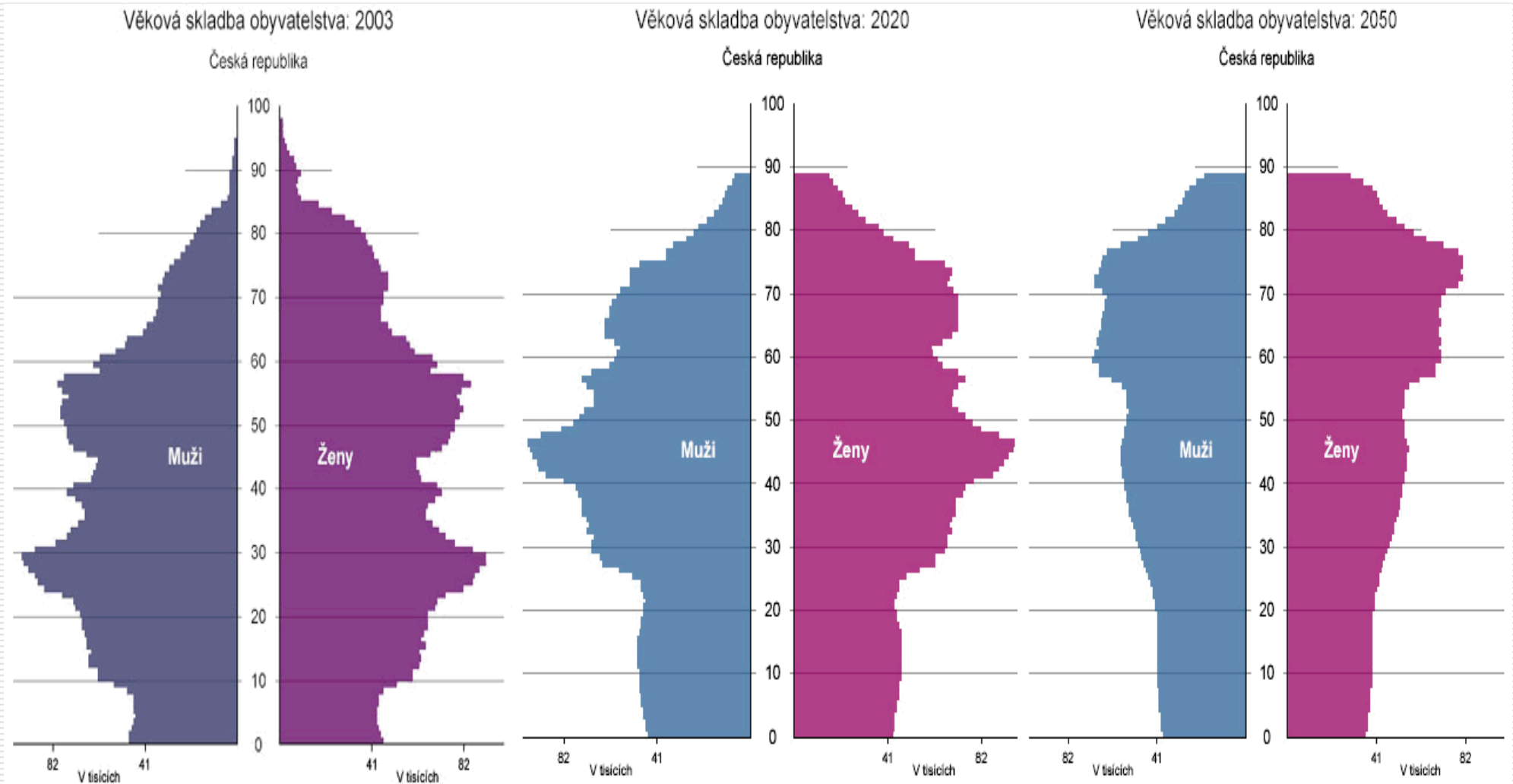
**Populace stárnou → podíl starých osob
poroste → pracujících bude méně a méně
→ náklady na penze se zvýší → politická
síla starých vzroste.**

ZÁVĚR: Je potřeba s tím něco udělat!

POLEMIKA:

- ❑ Stárnutí je cyklický a konečný proces.
- ❑ Dopady demografických změn jsou nadhodnocovány ukazatelem indexu stáří
- ❑ Větší význam než demografické ukazatele, mají indikátory pracovní participace

Oscilace věkové struktury

21.11.2006

Zdeněk Tomeš - Hospodářská politika ve stárnoucí společnosti

10

Věková skladba ČR; podíly na celkové populaci (%)

	65+	15-64	0-14
CR 1961	9,5	65,1	25,4
CR 1980	13,4	63,1	23,5
CR 1991	12,6	66,4	21,0
CR 2001	13,8	70,0	16,2
CR 2010	15,5	70,9	13,6
CR 2020	20,3	66,0	13,7
CR 2040	26,9	60,9	12,2

Věková skladba; podíly na celkové populaci (%); 2003

	65+	15-64	0-14
Itálie	18,2	67,4	14,4
Německo	17,5	67,5	15,0
Rakousko	15,5	67,9	16,6
EU 25	15,1	67,6	17,3
ČR	13,9	70,5	15,6
Slovensko	11,6	70,4	18,0
Irsko	11,2	67,6	21,2

Délka života versus věk odchodu do důchodu

- ❑ Německý systém důchodového pojištění začal jako systém s povinným věkem odchodu do důchodu 70 let, kdy očekávaná délka dožití u mužů byla méně jak 45 let.
- ❑ V současnosti je očekávaná délka dožití pro muže více jak 75 let, ale průměrný věk odchodu do důchodu je méně než 60 let a ještě méně ve Východním Německu.

(Boersch-Supan, Wilke 2004, p.4)

ZÁVĚRY:

- ❑ **Populační stárnutí ve vyspělých zemích probíhá již dvě století, které byly obdobím bezprecedentního hospodářského růstu a rozvoje sociálních systémů.**
- ❑ **Stárnutí nehrozí zlikvidovat současné důchodové a zdravotní systémy, pouze vynucuje změnu jejich současného nastavení.**

ZÁVĚRY:

Životní úroveň budoucích generací bude daleko víc ovlivněna:

- tempem dlouhodobého růstu
- mírou pracovní participace

..... než tempem stárnutí.

ZÁVĚRY:

- ❑ „Stárnutí je využíváno jako neutrální, ne-ideologický a apolitický podtext pro legitimizaci redukcí ve veřejných a obzvláště sociálních výdajích.
- ❑ Předpoklad “příliš mnoho starých lidí” implikuje nutnost potřeby a urgency reformy důchodového zabezpečení.”

(Mullan 2000, p. 93)

Hospodářská politika ve stárnoucí společnosti

DĚKUJI ZA POZORNOST!